

Meerkosten op

Wie een stiefkind wil laten mee-erven, heeft meer nodig dan een standaardtestament van bijvoorbeeld Hema. De prijs is soms wel even slikken.

Tekst Rien Meijer

Het Hematestament is goed leesbaar en een van de goedkoopste opties voor mensen die geen bijzondere wensen hebben. Maar wat als je net buiten de standaard situatie valt, bijvoorbeeld omdat je een stiefkind wilt opnemen als erfgenaam? De Consumentenbond stuurde zeven stellen op pad om een afwijkend testament te laten opmaken. Uit de bezoeken aan notarissen blijkt een zekere druk op de klant om over zijn graf heen te regeren. Het maakt het testament ook een stuk duurder.

AFWIJKENDE INHOUD

Toen Leo Nouten* in 1987 trouwde, kreeg hij er drie stiefkinderen bij. Om ervoor te zorgen dat na zijn dood de zaken voor hen goed geregeld zijn, stapte hij naar een notaris in Leiderdorp. Om een stiefkind te laten erven, moet het namelijk worden opgenomen in een testament. Pas dan krijgt een stiefkind (vrijwel) dezelfde rechten als een eigen kind.

Een testament is persoonsgebonden, dus een echtpaar zal altijd twee testaments moeten opmaken. Als deze dezelfde inhoud hebben, wordt gesproken van gelijkkluidende testaments. De 68-jarige Nouten en zijn vrouw hebben echter niet dezelfde wensen voor de inhoud. Bovendien willen zij een aantal wensen vastleggen middels twee levenstestaments en twee medische volmachten.

De kandidaat-notaris stelt tijdens het eer-

de loer

ste bezoek enkele vragen en doet vervolgens mondeling een prijsopgave van opgeteld €1095. Het echtpaar krijgt enkele dagen later een reactie 'die ons niet enthousiast maakte'. Als prijs werd nu €1195 vermeld. 'Wij wilden, naast onze drie kinderen, onze zes kleinkinderen in de testamenten opnemen. De kandidaat-notaris adviseerde echter de kleinkinderen niet tot erfgenamen te benoemen, omdat zij dan ook een stem hebben bij de vereffening van de erfenis. 'De kleinkinderen ontvangen nu een legaat' (een gift, vastgelegd in het testament of in een codicil, red.), aldus Nouten, die en passant constateert dat zijn vrouw in een van de stukken een compleet andere naam aangemeten had gekregen.

SIMPELE WENSEN

Het kan ook een stuk soberder. Zo maakt Herman Reijmerink* zijn notaris – 'op een wat sjofele locatie in Amsterdam-Buitenveldert' – duidelijk dat hij met zijn testament niets anders wil dan zijn stiefdochter een van zijn erfgenamen maken. 'Wat zij vervolgens met die erfenis doet, is aan haar. Daar bemoei ik me niet mee, want dan is het net of ik haar oordeel niet vertrouw', verklaart Reijmerink. Volgens een kandidaat-notaris, die niet in ons mysteryshoponderzoek betrokken is, hoeven hiervoor geen meerkosten te worden berekend: 'Ik vind dit zó standaard. Hiervoor staat een tekstblokje klaar; een kwestie van copy-paste.'

Toch blijkt Reijmerink na zijn eerste gesprek €275 te moeten betalen, in plaats van de €235 uit de vooraf opgevraagde offerte. 'Ik heb gevraagd waarom ik €40 duurder uit ben, terwijl ik bijna niets in het testament wil: geen legaten, geen uitsluiting bij gemeenschap van goederen... Ik wil alleen mijn stiefkind opnemen. De reactie was dat er dan een extra regel in het testament moet. Maar omdat ik aangaf dat er ook een aantal regels niet in hoeft, kon het volgens het notaris-kantoor uiteindelijk toch voor de prijs van €235.'

PRIJS WIJKT AF VAN DE OFFERTE

In totaal volgde de Consumentenbond, zoals gezegd, zeven stellen met stiefkinderen in hun gang naar de notaris. Daarvan werden er drie geconfronteerd met hogere kosten dan in de opgevraagde offerte. Soms was dit een gevolg van de vele, vaak zeer specifieke vragen en situaties die de revue passeerden.

'Wij dachten zo klaar te zijn, maar er kwamen tijdens dat gesprek zo veel dingen ter

BIJ DRIE STELLEN VIELEN DE KOSTEN HOGER UIT

sprake', schetst Ron van Tooreneburg (62) uit Zwolle. Hij erkent dat de (niet gelijklopende) testamenten van zijn vrouw en hemzelf 'meer zijn geworden dan de bedoeling was. Maar ik heb niet het idee dat ons iets is opgedrongen. We hebben nu een aantal zaken geregeld die belangrijk zijn, maar waar we zelf nog nooit over hadden nagedacht.'

Reijmerink, die zijn notaris vond via degoedkoopstenotaris.nl en zich terdege had voorbereid, verbaasde zich nog sterker over het grote aantal vragen. 'Als bezoeker word

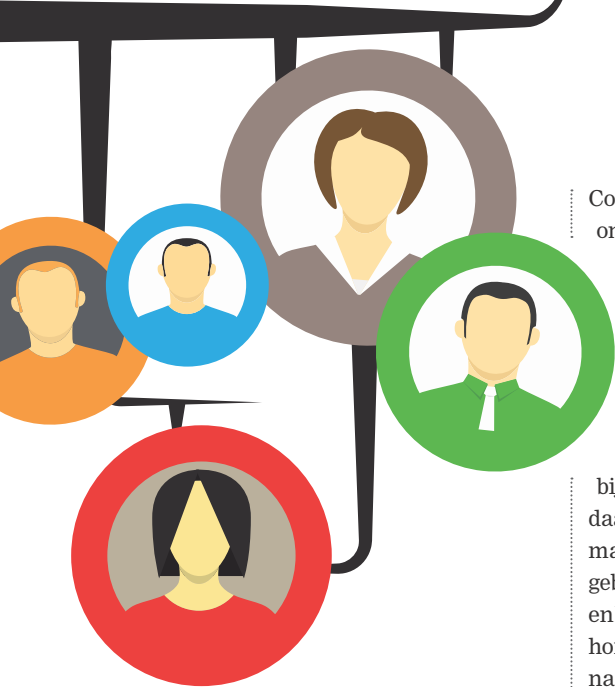
Saskia Koene en Wiert Jan de Raaf klopten tevergeefs aan bij de Hema Notarisservice

je enorm aan het denken gezet, terwijl je vooraf dacht met één eenvoudig verzoek te komen.'

PALET AAN CLAUSULES

Een testament met stiefkinderen is, zo wordt de stellen duidelijk gemaakt, géén standaardproduct. Iedere situatie is anders en daarom beschikt een notaris over een flink palet aan clausules. En prijskaartjes. 'Op zich is het niet zo ingewikkeld om zowel een stiefkind als een eigen kind te laten mee-erven. Dat is een kwestie van één regeltje toevoegen aan je testament', bevestigt Aniel Autar van Kooijman Lambert Notarissen in Rotterdam. Zijn kantoor werkt mee aan het Hematestament. 'De vraag is hoe uitgebreid je het wilt regelen. Als de echte vader of moeder van jouw stiefkind heel vermogend is, ontstaat er bijvoorbeeld een nogal ongelijke situatie ten opzichte van de eigen kinderen. Daar moet je de ouders wel op wijzen.'

Zo kan Autar nog wel een aantal situaties bedenken die 'net wat gecompliceerder' liggen: 'Stel dat het gaat om een stiefkind met het syndroom van Down. Of de erflater gaat dood en het stiefkind overlijdt korte tijd daarna. Mag de echte vader dan – via het stiefkind – een deel van mijn vermogen erven? >

Of mag de echte vader het bewind over het door jouw stiefkind geërfde vermogen voeren? Of aanspraak maken op de rente over dat vermogen? De meeste ouders willen dat niet.'

Zo ook Annet Correljé*. Toen ze haar man Pascal ontmoette, had die een dochter van

MEER RECHTEN VOOR STIEFKIND SINDS 2003

vier uit een eerdere relatie. 'Ik vond dat zij gelijkwaardig zou moeten erven aan de kinderen die eventueel nog zouden komen. Zo'n testament is een manier om haar te laten zien dat ze volwaardig meetelt. Maar Pascal en ik waren op dat moment erg boos op zijn ex, die ook nog eens een gat in haar hand heeft.' De oplossing werd gevonden in een 'drietrapsclausule': als Annet, Pascal, zijn dochter en háár eventuele kinderen komen te overlijden, gaat het geld terug naar Annets broers en zussen. De ex-vrouw van haar man krijgt niks.

De notaris schetste hoe het nóg verder kon worden dichtgetimmerd, maar stelde de vraag hoe belangrijk ze de verdeling van hun erfenis in zulke hypothetische situaties nog zouden vinden. 'Ik vond het prettig dat hij dat vroeg en we hebben het hierbij gelaten', aldus Correljé. Het stel schrok niettemin behoorlijk van de offerte: €1500 voor twee testamenten – inclusief de drietrapsclausule, die zij op €150 raamt – plus huwelijkse voorwaarden. Terugblikkend doet

Correljé het bedrag minzaam als 'niet volledig onredelijk' af.

PRIJS VERLAAGD

Voor een testament met stiefkind kun je niet terecht bij de voordelige Hema Notarisservice (€125 per testament). Saskia Koene (zie foto op pagina 27) uit Oegstgeest klopt dan ook tevergeefs aan bij Aktienotarissen in Leiden. 'Wij zijn inderdaad aangesloten bij de Hema Notarisservice, maar helaas kunt u in uw situatie geen gebruikmaken van deze service. De Hema stelt enkel standaardakten op', krijgt Koene te horen. Een gunstig tarief levert de verwijzing naar het Hematestament haar ook niet op. 'Indien u een samenlevingsovereenkomst én testamenten bij ons laat opstellen, krijgt u korting. Verdere korting kunnen wij u helaas niet geven.' Bij een notaris 15 kilometer verderop, in Oude Wetering, kunnen Koene (die twee kinderen heeft uit een vorige relatie) en haar vriend Wiert Jan de Raaf voor bijna €100 minder terecht.

Een voordeel dat ze alweer kwijt lijken te zijn bij de eindafrekening. In de gemailde offerte staat een bedrag van €515,46 voor twee gelijkkluidende testamenten, een samenlevingscontract, de inschrijving in het Centraal Testamentenregister, een bespreking en een tweede afspraak, waarbij de stukken getekend zouden worden. 'De secretaresse liet telefonisch weten dat dit het totaalbedrag is en dat er niets meer bij zou komen.' Toch wil de notaris tijdens het gesprek voor de tweetrapsmaking – waarmee je kunt uitsluiten dat een deel van de erfenis bijvoorbeeld bij de ex van je partner terecht komt – zo'n €100 extra vangen. 'Hij zei dat het iets duurder werd en dat het een heel gedeelte is dat er bijkomt.' Koene geeft meteen aan dat ze het niet eens is met deze toeslag. Een uur na

het bezoek ontvangt ze een mailtje van de notaris: 'Naar aanleiding van het prettige gesprek dat ik hedenochtend met u en uw partner heb gehad, laat ik u nog weten dat ik in uw geval, daar u helemaal uit Oegstgeest bent gekomen, de offerte zal aanhouden.'

OUD TESTAMENT CHECKEN

Wie de zaken voor zijn of haar stiefkind al voor 2003 goed geregeld dacht te hebben in een testament, doet er waarschijnlijk goed aan dit nogmaals zorgvuldig te (laten) bekijken. In dat jaar wijzigde namelijk het Nederlandse erfrecht. Voor die tijd kon een stiefkind alleen erven als het werd geadopteerd door de stiefouder. Gebeurde dat niet, dan kon aan stiefkinderen hooguit een geldbedrag worden toegekend via een legaat. De eigen kinderen konden dan het erfdeel van een stiefkind verkleinen en soms zelfs afpakken.

Sinds 1 januari 2003 kun je een stiefkind in je testament als een eigen kind behandelen. Helemaal gelijk zijn de rechten overigens nog steeds niet; zo heeft een stiefkind bijvoorbeeld geen recht op een legitieme portie.

AFWIKKELING VAN DE ERFENIS

Als een stiefouder overlijdt, kan een erfgenaam bij het Centraal Testamentenregister opvragen of er een testament aanwezig is en, zo ja, welke notaris dit bewaart. Om de inhoud van het testament te achterhalen, moet een afspraak worden gemaakt met deze notaris.

Stiefkinderen die in het testament zijn opgenomen als erfgenaam, betalen net zoveel erfbelasting als eigen kinderen: 10% over de eerste €117.214 (2014), 20% over het meerdere. Een eventuele scheiding tussen de stiefouder en de biologische ouder verandert daar niets aan, hoewel de 'aanverwantschap' tussen stiefouder en -kind dan wel eindigt.

* Echte namen bij de redactie bekend.

BIJBETALEN VOOR EXTRA DIENSTEN

Het bedrag in de offerte voorziet doorgaans in twee afspraken (waarbij na de tweede getekend wordt) en het testament. Als u ook de volgende zaken geregeld wilt hebben, liggen meerkosten op de loer:

- samenlevingscontract/huwelijkse voorwaarden;
- voogdij/bewindvoering over de nalatenschap;
- uitsluiten dat de erfenis in ongewenste handen komt (tweetrapsmaking).